

Pastiersky list košického arcibiskupa Mons. Bernarda Bobera k príprave na 400. výročie mučeníckej smrti svätých Košických mučeníkov

Drahí bratia a sestry v Kristovi!

Ešte stále v nás doznievajú vzácne chvíle blahorečenia Anny Kolesárovej, ktoré sme zažili 1. septembra tohto roku v Košiciach. Účasť veriacich na slávnosti vyrazila dych aj najväčším kritikom. Ani sa nám nechcelo veriť, že naša nová blahoslavená vyvolá také silné odozvy, nadšenie a sympatie aj za hranicami Slovenska. Naša mučeníčka čistoty sa stala dôkazom, že svätosť nie je iba pre kňazov, rehoľníkov či zasvätených. Anka zrazu zapálila svetlo do pochmúrnych čias, ktoré žijeme. Lúčom svojho blahorečenia nás vyzvala, aby sme nepozerali iba do zeme, ale aby sme zodvihli hlavu a nezabudli sa pozrieť aj na slnko, ktorým je pre nás Ježiš Kristus.

Košická arcidiecéza je diecézou mučeníkov. Okrem Anky Kolesárovej bola iba pred niekoľkými rokmi blahorečená košická rodáčka Sára Šalkaháziová, panna a mučeníčka zo Spoločnosti sociálnych sestier, ktorú v Budapešti zavraždili nacisti kvôli tomu, že chránila a ukrývala členov židovského národa počas vojnových rokov. V minulom dvadsiatom storočí pribudli do mozaiky našich mučeníkov ďalší prenasledovaní laici a kňazi, ktorí sa vzopreli novej diktatúre komunizmu. Niektorí za to zaplatili vlastným životom, iní boli celé roky väznení a ďalším bola zakázaná verejná činnosť.

Azda sme si už zvykli na to, že katolícka viera zažíva odpor a prenasledovanie viac či menej v každej epoche svojich dejín. Od poreformačných čias nám v pamäti najviac rezonuje príklad Košických mučeníkov. Boli to traja katolícki kňazi, ktorých s Košicami navždy spojilo silné svedectvo ich vernosti Kristovi a Cirkvi. Boli to mladí kňazi. Sporadicky sa stretávali okrem iného aj v jezuitskom kolégiu v Humennom, no v septembri 1619 už všetci traja pôsobili spolu niekoľko mesiacov v Košiciach. Marek Križin, ostrihomský kanonik, mal iba štyri roky po kňazskej vysviacke, Štefan Pongrác zo Spoločnosti Ježišovej mal za sebou tiež štyri roky kňazskej služby a Melichar Grodecký, tiež jezuita, bol päťročným kňazom. Celý región v tom čase trpel napätou politickou a spoločenskou situáciou. Miestne svetské authority sa vzopreli cisárskemu dvoru a zorganizovali viacero povstaní. Vynucovali si nezávislosť od Viedne i od Ríma a ich rebélie boli výrazne protikatolícke. Na Katolícku cirkev, Svätého Otca a na katolíckych kňazov nemali v tom čase jedno dobré slovo. Každú príležitosť využívali na to, aby likvidovali štruktúry obnovy katolíckej viery na celom širokom okolí.

Marek, Melichar a Štefan žili v prostredí silnej nenávisti voči katolíkom. Začiatkom septembra 1619, keď sa ku Košiciam blížilo vojsko Gabriela Betlena a skoro všetci katolíci z mesta radšej utiekli, naši mladí kňazi napriek tomu zostali a svedčili. Ich odvahu zostať však druhá strana vnímala ako najväčšiu drzosť a provokáciu. Mestská rada ich bez procesu odsúdila na smrť. Po dvoch dňoch väznenia, v noci zo šiesteho na siedmeho septembra 1619, ich vojaci kruto mučili. Vyzlečených ich kopali, udierali, sekali, nadávali im do pápežských psov a priviazaných k trámom na strope im horiacimi fakľami prepálili boky. Pod zámienkou záchranu života ich vyzývali, aby zapreli svoje katolícke presvedčenie a vernosť pápežovi. A keď ani týmto trýznením nedosiahli svoj cieľ, rozhodli sa, že im zotnú hlavy. Počas mučenia, podobne ako Anna Kolesárová, aj títo traja kňazi vzývali sväté mená Ježiša a Márie. Ich telá agresori zneuctovali aj po smrti. Ako odstrašujúci príklad pre všetkých, ktorí by chceli žiť po katolícky, vhodili ich do žumpy.

Tieto krutosti, vykonané na nevinných kňazoch, otriasli obyvateľmi mesta a mnohí, hoci sa považovali za protestantov, začali prejavovať sympatie s prenasledovanými katolíkmi. Telá mučeníkov si vypýtala od Betlena zbožná grófka Katarína Pálfiová. S úctou ich preniesla najprv do Kostola sv. Andreja, apoštola, v Nižnej Šebastovej a potom do Hertníka. Nakoniec boli pozostatky mučeníkov prevezené do Trnavy, kde zostali až podnes. Pri ich hrobe sa udialo veľa nevysvetliteľných uzdravení a zázrakov. Za blahoslavených ich vyhlásil pápež sv. Pius X. v roku 1905 a svätorečení boli pápežom sv. Jánom Pavlom II. v Košiciach počas jeho návštevy Slovenska v roku 1995. Aj keď žiaden z týchto troch mladých kňazov nebol Slovak – Marek Križin bol Chorvát, Melichar Grodecký bol Poliak, Štefan Pongrác mal maďarsko-slovanský pôvod – predsa sú naši, košickí! Je to dôkaz, že Katolícka cirkev bola vždy nadnárodná, prekonávala národnostné rozdiely a politické ambície.

Drahí bratia a sestry! Odvaha a vernosť troch svätých Košických mučeníkov nás vyzýva k jednote a vernosti v našich rodinách, manželstvách, v kňazskom i zasvätenom živote. Žijeme v dobe, v ktorej sa na Katolícku cirkev pozerá s nedôverou a opovrhovaním. Zlyhania jednotlivcov sa neraz s obľubou zovšeobecňujú. Úmysel označiť všetkých duchovných za deviantov a zavrhnúť tak celú Božiu cirkev je evidentný. Keď sa nad tým zamyslíme, v niečom sa táto naša doba podobá na časy, ktoré prežívali Košickí mučeníci. Naša spoločnosť tiež potrebuje svedkov, ktorí by mali odvahu nahlas povedať: *Nehanbím sa za to, že som kresťan-katolík! Nezakrývam ľudské zlyhania a hriechy členov Cirkvi, no ja chcem byť medzi prvými, ktorí prispejú k jej obrode a očisteniu!* Naozaj, odskočiť by bolo to najľahšie, je to moderné, ale zostať a svedčiť aj v nepriaznivých okolnostiach, to je už hrdinstvo hodné večnosti. Je to mučeníctvo dnešnej doby.

V tomto zmysle vás všetkých chcem povzbudiť k hrdinskej odvahe a vernosti. Nech sa štvorsté výročie svedectva Košických mučeníkov v našej arcidiecéze stane príležitosťou na obnovu viery a vernosti. Povzbudzujme k vernosti a čistým vzťahom našich mladých, pre ktorých vytvárame nové priestory na stretávanie sa v rozšírenom Domčeku Anky Kolesárovej vo Vysokej nad Uhom a tiež aj v pripravovanom Pútnickom dome blahoslavenej Anny v Obišovciach. Na posilnenie vernosti v manželstvách by som chcel každý rok pozvať všetky strieborné a zlaté jubilujúce manželské páry na ďakovné slávenie do košickej katedrály, aby bolo zjavné, že vernosť v manželstve je základom šťastných rodín i Cirkvi. Dôležitá je aj starostlivosť o kňazov, preto práve v tomto roku nadobudne konkrétnu podobu permanentná formácia našich kňazov.

V sobotu 1. decembra 2018 o 10.00 h pri slávnosti sv. Ondreja, na ktorú vás už teraz pozývam do Košíc, budú do celej arcidiecézy vyslané dva relikviáre s ostatkami Košických mučeníkov. Navštívia postupne každú farnosť. Preto vás veľmi prosím, aby ste ich prijali s úctou a vďačnosťou. Spolu s vašimi kňazmi sa na ich príchod do farnosti pripravte spoločnou modlitbou deviatnika. Takto im dajme najavo našu vďačnosť za to, že dnes môžeme vyznávať a žiť katolícku vieru tu, na východe Slovenska. Veľké jubileum Košických mučeníkov sa zavŕši v sobotu 7. septembra 2019 v košickej katedrále. Kiežby nám orodovanie našich mučeníkov napomohlo k obnove, očisteniu Cirkvi, pevným rodinám i novým a veľmi potrebným duchovným a kňazským povolaniam. K tomu nech nám pomáha Nepoškvrnené Srdce Panny Márie a nech nás všetkých žehná Všemohúci Boh Otec i Syn i Duch Svätý!

✠ Mons. Bernard Bober
arcibiskup – metropolita

Prečítať v rámci homílie na 32. nedeľu v Cezročnom období 11. novembra 2018.